

Makt att stänga ute

dikter i dialog

Agnes Hillert & Sven Hillert

Fördikt: Agnes & Sven

Det finns alltför många sätt
att stänga ute.

Det är alldeles för lätt
att bli tystad.

Vi känner
hur det bränner
när det händer oss.

Vi skräms av insikten
att också vi kan
stänga ute och tysta andra.
Vad har vi gjort?
Vad hade vi kunnat göra?

I ett samhälle som också
stänger ute och tystar ner.
I en pandemi
som gör människan
skör och sårbar.

Det är svårt att se
sin egen roll i samspelet,
svårt att se
hur makt och exkludering
hör ihop.

Vi öppnar ett samtal
med dikterna,
försöker formulera
och förstå det komplexa.

Kanske kan vi två
tillsammans tänka längre
än var och en för sig?
Om utbytet får växa fram
mellan generation, kön och person?

Makt och maktlöshet
är svårt att greppa och benämna.
Men ändå:
I frustrationen bubblar orden fram.
I poesin får känslorna plats.
I dialogen formas tankarna.

Agnes

Jag är så rädd för att stängas ute,
att inte få vara med.

Kan bli osäker i de allra säkraste sammanhangen,
drömmer fortfarande mardrömmar
om att jag inte fick komma på kalaset.

Fastän makten
kanske oftast ligger i mina händer.
På ett intellektuellt plan medveten om privilegiet,
maktpositionen jag har och att det nog ofta
är jag som riskerar att stänga ute.

Vi lever i ett kulturellt och socialt arv
som i hög grad formar vår miljö och vårt idag.
Där vi fortfarande talar för lite om rasismen
och vårt förtryck mot minoriteter
som hela tiden sker.

Kanske är vi alla rädda
för att bli utestängda.
Men vi borde vara lika rädda
för att stå ansvariga för
att stänga andra ute.

Sven

Makt är underbar
när makten öppnar upp och släpper fri,
makt som egenmakt
och samförstånd och som demokrati.
Makt är avskyvärd
när makten tränger ut och trycker ned,
makt som maktlöshet
som vanmakt och som maktfullkomlighet.

Gräns är nödvändig
när gränsen ramar in och ger en bild,
när en avgränsning
kan hjälpa oss att se och höra till.
Gräns är fruktansvärd
när gränsen är ett ensidigt beslut,
när begränsningen
kan både stänga in och tränga ut.

Att bli utestängd
när makten ligger i en annans hand,
att bli undanträngd
men vara den som tränger ut ibland -
i de sammanhang
där makten kan ge både hot och hat
och där rädslorna
kan vara orsak eller resultat.

Agnès

Det är svindlande
att lyfta frågan om makt.
Svårt att tala om detta enorma
och alltid minnas sin egen fot i marken,
sin egen maktposition.

Detta som är så svårt att greppa.

Temana blir många och orden breder ut sig.
Att stänga ute varandra, eller andra.
Att se andra stänga ute och att kliva emellan?
Att vara en del av ett arv, en miljö, ett land
som stänger ute eller släpper in?

Detta som är så svårt att forma i ord.

Jag vill inte hålla en utläggning om
hur vi gör för att göra rätt;
det blir bara återupprepning av makten.
Nej, jag vill lyfta hur fruktansvärt svårt det är
att verkligen försöka att inte stänga ute.

Sven

Vad jag
allra helst
aldrig vill:
stänga ute
den som längtar,
allra helst
aldrig vill
tränga undan
den som stör,
hålla livet
utanför.

Vad jag
likafullt
inte vill:
stängas ute
i min längtan,
likafullt
inte vill:
trängas undan
när jag stör,
tvingas leva
utanför.

Agnes

Livet begränsas så lätt
av oron och rädslan
för vad andra ska tycka
eller viska bakom ryggen.

Så lätt att gömma sig
för alla andra
och sig själv,
för att försöka duga.

Något oersättligt går förlorat
när en inte vågar
älska sig själv
och stå för den kärleken.

Jag är rädd för att stängas ute
men också rädd för
att bli insläppt
på premisser.

Så många gånger har jag lovats
guld och gröna skogar
om jag bara offerar delar av mig själv,
döljer det som inte anses passa.

Ingen annan borde diktera
vilka delar av en annan som ska slipas bort.
För vi har bara en enda
av oss själva.

Sven

Jag har varit rädd så länge nu,
det står på tavlan som jag köpte,
rädd att något går itu
och något viktigt går förlorat.

Jag har varit rädd så länge nu,
har svårt att tro att jag är älskad,
varit rädd att trängas ut,
att min egen plats är hotad.

Jag har varit rädd så länge nu,
också när jag stöttat andra,
vågar varken vara svag
eller visa vad jag vill.

Jag har varit rädd så länge nu,
har aldrig vågat släppa taget,
men jag lovade idag
att försöka en gång till.

Agnes

Ibland är det mest efterlängtade
också det allra läskigaste.
När en äntligen kan få
det en alltid har saknat,
då är det lätt att allt känns överkligt
och en istället börjar tvivla.

Hur tror en på
att en verkligen och ovillkorligt
är älskad av någon?
Om en förut inte
haft anledning att tro det
eller mod att tro det.

Ibland är det vi själva,
formade av livet vi levt,
som stänger oss ute
från våra egna drömmar.
Som sätter käppar i hjulet
där drömmen faktiskt vore möjlig.

Jag vill inte
vara mitt eget hinder.
Jag vill inte se andra
vara sitt eget hinder.
Jag vill tro att vi kan hjälpa varandra
att våga älska och våga tro.

Sven

Det svåraste jag vet
är den identitet
som bygger på att dra en gräns
och höja ett staket.

När gemenskapen
får oss att ta
avstånd ifrån andra,
och tryggheten
bygger på att
somliga stöts ut.

Det vackraste jag vet
är den identitet
som växer ur en relation
och bär en mänsklighet.

Agnos

Jag ser så många som
inte ens försöker
inkludera,
bara roffar åt sig
av makt
och sörjer
för sitt eget.

Jag ser så många
som vill andra väl
och kämpar
för förändring,
men ändå
återupprepar
förtryck.

Jag ser ett samhälle
som återigen
är i kris;
där de som förut
hade det svårast
återigen
blir mest utsatta.

Hur kan vi kollektivt
lära oss
vad det verkligen är
att inkludera?
Allt och alla.
Och faktiskt
möta upp
när det gäller.

Sven

Det kanske inte lyckas
trots idoga försök
att innesluta
den som har trängts ut.

Det kanske inte lyckas
i samhället i stort
att inkludera
bättre än förut.

För kanske blir det tydligt
att trenden är för stark
att hålla avstånd
och att söka skydd.

Men jag vill ändå tänka
att mitt i denna kris
finns möjligheter
till att tänka nytt.

Agnes

Visst är det förståeligt
mitt i en rådande pandemi,
att oro sig över de sina och sitt
och värna främst sin egen flock.

När vi varnas för faran
och uppmanas att
inte närma oss andra
och alltid hålla oss i vår bubbla.

Men vi är som farligast
när vi är rädda.
Vi kan skada som mest
när vi vill stänga ute.

Och det får konsekvenser.
Nu ser vi bara det som vår grupp ser.
Vi hör bara det som sägs i vår omgivning
och får mindre förståelse för varandra.

Jag är rädd för
hur rädda folk är för andra
nu när pandemin härskar,
och vad som kvarstår efteråt.

Jag är rädd för hur rädda
vi kommer att vara för varandra
när smittorisken minskar men
vanan att vara på sin vakt har slagit rot.

Sven

I sämsta fall vill jag hålla mig undan,
vill rå mig själv i rädsla för andra.

I pandemin blir avstånden större
och vanans makt kan hota vårt samspel.

I värsta fall kan jag bidra till splittring,
distans blir norm och avstånd en vana.

Vi tränas i att sköta oss själva
och tappar kraft till ansvar och närhet.

I bästa fall vill jag undvika smitta
av stor respekt och kärlek till andra,
men likafullt kan avstånden växa
och rädslan föds där omsorgen rådde.

I alla fall vill jag fortsätta hoppas
på mänskligt mod och hållbara hjärtan -
ett hoppfullt ord har alltid en mening,
en öppen värld har alltid en framtid.

Agnes

I pandemins hårda grepp är närhet farligt.

Under tre månaders tid
har bara tre personer rört vid mig.

Och jag känner en man som ramlade på Hallandsåsen
utan att någon hjälpte honom upp,
för ingen vågade gå nära under corona.

De fysiska avstånden mellan oss ökar.
Gränserna har börjat rota sig.

Vi vänjer oss av med att hålla upp dörren för varandra
eller hjälpa den som ska lyfta upp sin barnvagn på bussen.

Och jag har fått nya vänner detta år
som jag aldrig ens har nuddat.

Det som tidigare varit så vardagligt,
en klapp på axeln eller att plocka bort ludd från någons ärm,
blir det någonsin okomplicerat igen?
Kommer avståndet ha vuxit fast mellan oss?

Nu kan jag inte räkna på två händer
de dagar som gått sedan
en annan människa nuddade mig.

Kommer jag återigen vänja mig vid
en främling bredvid mig på bussen, axel mot axel?
Kommer jag återigen obekymrat
ge mynt till en tiggare, från hand till hand?

Det är lättare att stänga ute den
som aldrig kommer nära.

Lättare att skjuta bort den
som en aldrig har rört vid.

Sven

Att ta någon i hand,
det har alltid varit stort.

Ibland en värdig gest,
en gång det största jag gjort.

Att ge någon en kram,
det kan kännas som ett steg.

Ibland har jag haft mod
men ofta varit för feg.

Vad händer i en tid
när vi inte tar i hand
och sällan vidrör den
vi ändå träffar ibland?
Hur kan jag bli din vän
när vi lever på distans?
Vad händer med min själ
och hur får kroppen en chans?

Och bortom pandemin,
vad har hänt med känslan då?

Vem ska jag ge en kram
och hur ska kroppen förstå?

Jag hoppas att vi minns
och kan lära oss igen
att närma oss varann
och våga krama en vän.

Agnes

Att resa, bo hos lokalbefolkningen
och försöka lära sig sederna.

Att öva på landets språk
för att klara enkla konversationer.

Att lära sig hälsningsfraser
och hälsningstraditioner.

En gång sov jag på soffan
i en familj där modern
inte ansåg mig värdig
att hälsa på eller
svara på tilltal från.

En annan gång
blev jag bjuden till ett bröllop
där min närvaro
höjde hela högtidens status
och mitt handslag
bokstavligen var guld värt.

På en grusväg
mötte jag en grupp kvinnor
som förde en lång diskussion
om vilken hälsningsfras
som var korrekt till mig
som var yngre men rikare.

På en tunnelbaneperrong
en sensommarkväll
blev jag utskälld
av en äldre dam
för att jag försökte nia

men glömde böja vissa ord.

Hur vi hälsar
är alltid en stor sak,
i alla länder.
Det är maktperspektiv,
respekten för hen vi möter och
hur vi placerar oss
gentemot varandra.

En hälsningsfras
är starten på ett möte,
ett effektivt sätt
att stänga någon ute eller
ett sätt att välkomna
och välkomnas
in i gemenskap.

Sven

Hon skäms över hemmet,
men tar ändå emot mig.

Har inget förråd,
men bjuder på mat.

Hon möter med blicken
och med utsträckta händer.

Begränsad i språk,
men ryggen är rak.

Så lite belönad,
men ändå besjälad.

Bestulen på allt,
men äger en glöd.

Och skammen förbleknar,
när vardagen delas.

När livet tar plats
och främlingar möts.

Agnes

Det är när vi möter andra
som vi lär oss om oss själva.
Perspektiven förskjuts;
vi ser med deras ögon.

När jag reser i Europa
får människor mig att inse
att jag ingår i en social kultur
som ses av andra som
storebror som alltid anser sig bättre,
landet som förut har koloniserat,
folket som är kallt och kyligt,
utan kroppsspråk och känslouttryck.

Vi måste våga få
dessa blickar på oss utifrån
för att kunna göra bättre
och inte återupprepa misstag.
Göra allt vi kan
för att försöka förstå
och inte stänga ute.

Sven

Jag vill öppna min dörr,
bjuda in honom på mat.
Jag vill höra hans berättelse
och kanske bli hans vän.

Jag vill möta hans blick.
Jag vill lära mig hans språk,
inte följa en bestämmelse
och stänga till mitt hem.

Jag vill dela ett liv.
Jag vill leva som jag lär,
inte blunda i förnekelse
och vakta på min gräns.

Agnes

Jag vill våga höra
också det obekväma.

Jag vill lära mig av
när våra kulturer krockar.

Jag vill ifrågasätta
min egen norm
likaväl som den andras.

Ibland är det lättare
att bjuda in andra till sitt
än att gå hem till en okänd.
Lättare att bestämma normen
än att försöka förstå den.

Lättare att lära ut
än att ta in.

Jag vill våga
både vara den som välkomnar
och som tackar ja till inbjudan.
Jag vill försöka mötas
på så jämn mark som möjligt.
Jag vill fråga om den andras kultur
såsom jag får frågor om min.

Iven

Han talar illa om att vara som hon är.
Han talar illa om att leva som hon lär.
Han börjar antyda att hon är till besvär,
att hon är en som inte borde vara här.

Han talar illa om den tiden när hon kom.
Han talar illa om det folk hon bryr sig om.
Han skapar lögnerna om henne gång på gång
med en beskrivning som är alldeles för trång.

Han talar illa om den väg han inte går
och den kultur han inte känner och förstår.
Han söker gränser för vad hon kan klara av
och har som mål att ställa orimliga krav.

Han talar illa om den tro han inte har.
Och han förminskar den tills ingenting blir kvar.
Och det han gör begränsar tankarna för fler,
och det blir trångt för dig och mig och oss och er.

Agnes

Jag blir utestängd
utan en chans
att göra något åt det.
Blir utan möjligheten
att försvara mig.
Det talas om mig
i korridorerna,
jag hör det när jag
går runt ett hörn,
kommer ut från toaletten
eller står i tröskeln.
De tystnar när jag
närmar mig,
låter mig aldrig
komma intill.
Varje gång jag kommer,
drar de sig undan.
Varje gång jag tar till orda,
vänder de sig bort.
Och jag vill skrika!
Men det hjälper inte;
de har redan
lämnat rummet.

Sven

Han kommer in
och märker att vi tystnar.

Han träder fram
men ingen av oss lyssnar.

Om han är den vi talat om,
vad hände i den stund han kom?

Vi talar högt
och luftrummet vibrerar.

Vi målar brett
och kategoriserar.

Men den vi aldrig lyssnar till,
hur kan han visa vem han är och vad han vill?

Agnes

De talar om *såna som hon*
med hot, hat och förakt.
De skämtar på hennes bekostnad
om den människa hon älskar.

Hon har beskrivits som äcklig,
hon har hört att hon är sjuk.
Hon har blivit tårögd när folk skrattat,
hon har sett andra vända ryggen åt.

De säger att hennes kärlek inte är verklig.
Att hon behöver ligga med en karl.
Att de inte vill höra om hennes relation.
Att hon lever sitt liv på fel sätt.

Sedan säger de att *såna som hon*
har det bra i det här landet.
Och så säger de att *såna som hon*
borde vara tacksamma.

Sven

Det finns inget skäl
att förtala
en människas vackraste lust,
en älskares hetaste längtan,
en skeppares käraste kust.

Det finns ingen grund
att förkasta
en kärlek, en tro och ett hopp,
en äkta och innerlig åtra
en längtan till själ och till kropp.

Det finns inget sätt
att betvinga
de krafter som föder liv,
den kärlek som går på djupet
en människas djärvaste driv.

Det finns ingen tid
att förlora
för hen som är uppriktigt kär.
Hen måste leva i nuet
och finnas där kärleken är.

Det finns ingen rätt
att förneka
den längtan som inte är min,
den kärlek jag inte behärskar
men andra kan göra till sin.

Agnes

Hur kan det finnas folk som tycker
att hennes sätt att älska är fel?

Hon som verkligen har älskat och blivit älskad,
som har svikit och svikits – och kämpat vidare.

Hon som har testat sig fram och försökt.

Nu letar hon efter någon som stannar,
som räcker till och håller om.

Hon söker kvinnan
som får känslorna
att explodera.

När arm nuddar arm
och det är så stort
att hon inte står ut
med lyckan.

När timmarna går men ingen vill
gå hem utan den andra.
Två som klickar så att allting känns rätt
och hela världen plötsligt är vacker.

Hon söker en person som kan väcka det ini
och hålla kvar det hos henne.

Så trött på ensamheten.

Så utsatt i sitt sökande,
när folk har så mycket åsikter.
De berättar hur hon borde göra
och hoppas att hon ska ändra sig.

Hoppas att hon ska ändra
hur hon älskar.
När allt hon vill
är att älska så igen.

Ja det enda hon på riktigt vill är:
att stundvis känna lyckan i hela kroppen,
att ständigt känna tryggheten i att vara älskad.

Hur kan det anses annat än vackert?

Sven

När snacket alltid snurrar
om hur han ska hitta en tjej.
Och hur hon ska hitta en kille,
som den närmast självklara grej.

När vännerna börjat prata
om att hon och han har gjort slut.

Men båda förväntas söka
samma könsroller som förut.

När tanken är närmast självklar
att tvåsamheten är norm,
att alla vill ha en partner
och att sex är en självklar form.

När fysisk närhet är hyllad
och söks bortom vett och sans.
När orden fixeras vid kroppen
och ingen får älska distans.

Det är som att inte finnas,
att vara en icke-person,
för den som är någon annan
i mångfaldens variation.

Det är som att stängas ute
av dem som ingenting sagt,
av den som i okunnigheten
har brukat det osagdas makt.

Agnes

Jag vill tro
att alla människor
har förmågan att
bredda sina perspektiv.
Trots att jag ser
hur människor stängs ute,
får för lite utrymme och
ständigt hamnar i kläm.

Jag vill tro
att de allra flesta
har generositet inom sig
och medmänsklighet ini.
Att folk gärna skulle
öppna upp för andra
om de visste hur en gör
och själva kände sig trygga.

Jag vill tro
att vårt samhälle
kan vända kalla vindar,
även om jag inte vet
precis hur det ska gå till.
Att vi kan hitta sätt
att kämpa tillsammans –
för, istället för emot.

Sven

Jag vill tänka mig att människor
vill väl och tänker klokt
och att många ger varandra plats i livet.

Jag vill utgå från att samhället
ger var och en sin rätt,
och att omsorg även finns i kollektivet.

En har sagt det gäller ålder, kön
och sexualitet
och att ingen av oss ska diskrimineras.
Jag vill tro att hem och jobb ska bli en
en mänsklig rättighet
och att varje del av landet inkluderas.

Men vi bygger inte jämlikhet
emellan fjäll och strand,
om vi glömmer geografi när lagar stiftas.
Det skipar inte rättvisa
emellan stad och land,
men det bidrar till att klyftorna fördjupas.

Agnes

Jag kan inte med
att se Sverige som ett land för vissa.

Att mäta ut vem eller vad
som är svenskt nog.

Jag är uppväxt
med svamplock i skog och berg vid Norrlands gräns,
och bad på klippor vid Västkustens vita hus,
barfota på sommarängar med rödklöver och hundkex
intill älven som för alltid satt sina spår,
van att röra mig ute under årets alla årstider,
genom många landskap i vårt avlånga land.

Men i min uppväxt
fanns också mångkultur och förortsliv
temadag på torget med dans från världens alla hörn
tjejer som skreksjög och klappade i händerna i grupp i korridorerna
klasskamrater vars föräldrar hört till olika sidor innan de flytt
ord inlånade från andra kulturer och traditioner
och ordlösa möten med människor som talade andra språk.

Jag kan inte med
när Sverige målas upp som bara det ena.
När nationalistiska krafter vill
sudda ut en så stor del av vad Sverige är.

Sven

De säger det var oförsvarligt att han alls kom hit
och vad han än har flytt ifrån ska han tillbaka dit.

De talar om att dra en gräns för människor som han,
de vill att han ska känna vad han vill men inte kan.

Sen hoppas de att andra inte fattar och förstår
det främlingskap de bygger upp och det förakt de sår.

De vill att andra glömmet bort att friheten är skör
och inte ser att fler och fler kan hamna utanför.

De räknar med att andra inte stoppar dem i tid
och inte inser faran i att tysta stå bredvid,

när en som han trängs undan av en hotfull atmosfär
och känner in på kroppen: jag är inte önskad här.

Agnes

Vilka är det som talar så?
Vem kan ställas till svars för detta språk?

När debatten hårdnar, talet vässas
och tonen tar en otäckt skarp form.

Det är små förskjutningar
med snabba steg,
ord och fraser som
vi vänjer oss vid att höra.

Det kommer från politiker
och mediala personer,
och det kryper närmare inpå.

Det som tillåts sägas i ett klassrum,
det som obekymrat uttalas på en buss.

Jag hör förändringen i ton och tilltal,
har behov av att kliva in och säga ifrån.

Men normen har förskjutits
och det som varit fel anses inte längre så.

Jag tror att vi formar vår värld
genom våra ord
och jag skräms av
hur vi målar upp
de som kommit hit.

Iven

Det skrämmer mig hur normerna förskjuts,
steg för steg och någon har en tanke.
Jag skäms när det som förut var tabu
nu plötsligt blivit helt okej att säga.

Det skrämmer mig att se en strategi,
steg för steg vill någon flytta gränser
för vem som borde räknas till ett vi
och vad jag måste räkna med att höra.

Det skrämmer mig att ingen verkar se,
steg för steg hur gränser börjar tänjas.
Nyss sa de: Det får inte komma fler.
Nu kräver de att folk ska återvända.

Det skrämmer mig när hon som fått asyl
steg för steg hör nya hot och villkor,
att också hon som en gång släpptes in
ska leva med en skräck att kastas ut.

Agnes

Jag lärde mig i skolan
om aboriginerna i Australien
men inte om förtrycket av samerna.

I vår gemensamma kultur och historia
hör jag om hur romer har behandlats i Europa
men sällan vad som skett i Sverige.

På geografin fick vi plugga in att
Tyskland, Spanien, Portugal och England koloniserat
men inte vad det inneburit att Sverige varit *stormakt*.

Igår sa en partirepresentant på statlig TV att
mäns våld mot kvinnor är ett importerat problem
som om Sveriges historia varit våldsfri och trygg för kvinnor.

Vi lär oss att rabbla upp historiens förtryckare
men räknar inte in oss själva.

Och i okunskapens blindhet står vi utan eftertanke
och kastar första stenen.

Sven

Hur kunde jag leva så länge
men inte se och förstå?
Förtrycket av urfolk långt borta
har också skett nära inpå.

Hur kunde jag missa så mycket
om avstånd av olika sort?
När räknar vi bort oss själva
och när räknas andra bort?

Hur kan vi förtrycka vår granne
med gränser och flyttar och svek
och hur kan man kalla sig mänsklig
mitt i denna omänsklighet?

Agnos

Att stänga ute
eller släppa in -
vem är det som räknas?

Den enorma makten
som finns i att
de glömde mig.

Vem räknas in
när vi säger vi?
Vem tänker vi på
när vi säger alla?
Vem hör till
när normen beskrivs?

Sorgen och ilskan
i att inse
att jag inte ingår.

Det förtärande i
att jag inte är
en av alla.
Skammen som
blommar ut.
Det var jag
som var fel.

Att skämmas över
den jag är,
att undra varför jag
inte räknas in.

Sven

Jag kan bli så väldigt rädd,
orolig och ängslig.
Rädd för att bli ensam,
rädd för att bli utestängd.

Det händer att jag skäms,
över allt och inget.
Skäms för att jag finns,
skäms för hur jag låter.

Jag tror det hör ihop
att skämmas och att vara rädd.

Jag tror det hör ihop
i hur det kan besvaras.

För jag vet bara en sak
som räcker till när jag är rädd,
och det är samma sak
som når mig när jag skäms.

När jag kan vara älskad
utan att prestera.
Då viker skam och rädsla,
jag släpper in och hittar ut.

Agnes

En av mina värsta känslor
tränger fram emellanåt
på vägen hem från
sociala sammanhang.
Jag slås av att de andra
nog egentligen inte ville
att jag kom dit.
Att jag nog har
skämt ut mig
eller varit för mycket.
Det känns starkast
efter de bästa kvällarna,
och händer oftare
under pandemin.
Kanske för att mötena
blir ännu viktigare nu
och mer står på spel.
När en ska undvika
alla möten en kan
men jag mår sämre
ju ensammare jag är.
Och så när jag väl
har mått sådär bra
i sällskap av andra,
då har bakslaget kommit
som ett slag på käften
och en ångest som tar över.
Känslan av att något
måste jag ha gjort fel?
Att de inte kommer
bjuda mig nästa gång.
Jag letar efter sånt

jag kan ha sagt,
utan att hitta något.
Kvar i känslan av att
ha förlorat min biljett in
och den enorma rädslan
att bli utestängd.

Sven

En av mina värsta tankar
tränger fram emellanåt,
i pauserna på jobbet
och på vägen hem från kursen.
Tanken att jag saknar värde,
att jag snart blir avslöjad,
när de inser
att jag bara
är en bluff.

Ett av mina största misstag
är att svartmåla mig själv
till dess jag inte heller
vågar tro på någon annan.
Inte orkar höja blicken
eller lyfta armarna;
inte orkar
släppa in och
hitta ut.

Agnes

Tänk allt ont som kommer av rädsla.

Hur svårt det är att inleda en relation
med någon som inte vågar tro på relationer.

Att älska någon som inte
älskar sig själv.
Att ta hand om den som
inte tar hand om sig själv.

Så många av oss

går med känslan av att vara en bluff
och oron över att bli avslöjad
rädslan att inte bli inbjuden
osäkerheten inför vår egen personlighet
skamkänslor inför vår egen kropp.

Vi är som farligast när vi är rädda.

Så många av oss

tar ut det på andra,
ifrågasätta kollegor
och nedvärderar människor,
tränger ut andra grupper
för att placera oss själva överst,
slår ifrån oss andra kulturer
för att hävda vår egen.

Vi är som farligast när vi är rädda.

Sven

När makten väger mer än politiken,
vi sviker vårt partiprogram och lånar av en annan.

När grunden lämnar plats för retoriken
och framtiden är bortom all kontroll.

När segern väger tyngre än visionen,
vi överger värderingar för det som verkar inne.

Vi offerar det vi är för positionen
och skiftar både språk och innehåll,

En återhållsam närmar sig rasisten
och letar efter likheter i delar och detaljer.

Den tolerante möter populisterna
och tävlar i att vara opportuna.

Hen tappar både ytan och essensen.
Hen lämnar all barmhärtighet och lever i föraktet.

Hen blundar för att någon flyttar gränsen
tills den som varit blå har blivit brun.

Agnes

Jag är rädd för ett regeringskifte
som alltmer hotar att förverkligas
med nästa val runt hörnet.

Jag tänker ofta på alla som
hävdade efter andra världskrigets slut
att de inte visste vad de bidrog till.

Jag är rädd för ett perspektivskifte
från vad alla människor har rätt till,
till vad just jag själv förtjänar.

Jag tänker ofta på retoriken
som användes vid koloniseringar
för att rättfärdiga *mitt* övertag.

Jag är rädd för ett maktskifte
som innebär att vissa förlorar sin trygghet,
då våldsamma människor fått makten.

Jag tänker ofta på 2017 när jag
för första gången gick rädd ut på gatan
för att demonstrera mot hotfulla män på led.

.

Inför den dagen
sa folk åt mig att inte
bära sjalen i regnbågsfärger

de ville skydda mig

från att bli nedslagen på gatan

men jag kunde inte leva med
tanken på att bo i ett land
där mångfalden måste gömmas så.

Sven

Han uppviglar folk mot en uppmålad elit
och säger att eliten står på främlingarnas sida.
Det är med sorg jag ser att han får svar på sin invit
från dem som snart trängs ut på samma sätt.

Han framställer flyktingar som orsaken till allt
och lyckas ställa trängda grupper rakt emot varandra.
Det är med sorg jag ser att de som själva saknar makt
förlorar sikt och solidaritet.

Och nu kommer steget när parti efter parti
ska vilja vinna val med samma ord om stängda gränser.
Jag hör med skräck hur fler och fler med samma retorik
förkastar allas grundläggande rätt.

.

Aldrig ska jag glömma de kvällar vi har haft
av mångfald i många varianter.
Där kände vi förståelse och gav varandra kraft.
Mitt liv var aldrig rikare än då.

Alltid ska jag minnas den stora öppenhet,
bland rotade svenskar och migranter,
för religion och mångkultur och sexualitet.
Vår värld var aldrig vackrare än så.

Agnes

Vi har just firat Eid Mubarak
för att han har fastat i trettio dagar
och nu kan vi ses på Avenyn och äta glass
under glädjens och firandets dagar tre.

Jag hjälper honom att öva på svenskans uttal
när han läser högt om Lindgren och Wallenberg.
Jag bjuder med till midsommarfirande i regn,
kladdkakans dag och AW på löningsfredag.

Han bjuder mig på avancerade bakverk
och lagar mat med kryddor som postats hit.
Han visar mig det vackraste stället i Koranen
och berättar om arkitekturen i sitt hemland.

Och vi har många, långa och tröttsamma
diskussioner om hur han kan bemöta
mig *som kvinna* på ett sätt som jag uppfattar
som snällt men inte för respektfullt.

Och vi har kulturkrockar
och meningsskiljaktigheter
och språkförbistringar
och helt olika världar av dejting.

Men jag gör ett quiz till hans trettioårsdag
och kommer aldrig glömma hans tacksamhet.
Och han kommer uppklädd till mitt examensfirande
och bidrar till kakbuffén med sin specialitet.

Det är inte alltid lätt,
men riktiga relationer är sällan det.

Vi växer i mötet och diskussionen,
och vi *är* i varandras omsorg.

Sven

Så vacker
han sitter,
så kraftfull
så skör.

Han söker
med blicken
och finner.

Så trött
efter resan,
så långt
från sitt hem.

Så ny
i landet
så ensam.

Han känner
en trygghet
men också
en sorg,
en frihet
men också
en saknad.

Agnes

En tjejkompis kommer ut och
inleder en relation med sin barndomsvän.
De är lyckligare än de någonsin varit och
letar hus på landet utanför sin barndomsstad.
Men när de fick varann förlorade de många andra,
som stängde ute dem från sin gemenskap.

En killkompis sa till sin pappa
att han inte tänkte ta mer stryk.
Han förväntade sig ett bråk eller slagsmål,
men istället blev han utkastad på gatan och
pappan sa att han aldrig ville se honom mer.
Femton år har nu gått utan ett endaste ord.

Ett litet barn går på mellanstadiet
och mobbas så hårt av klasskamraterna
att hans föräldrar inte längre anser
att det är säkert för honom att gå till skolan.
De har talat med lärare, rektorer och föräldrar,
men i slutändan är det ändå han som flyttas.

Och efter allt de varit med om, är det de
som tvingas bära såren, sorgen och skulden
av att ha blivit bortvalda och utestängda.

Sven

Svenerik vi var åtta,
du blev jagad hem från skolan,
jagad varje dag i minst ett år.

Jag glömmer inte ropen,
jag visste vad som hände
och jag var en som inte sa ifrån.

Carina vi var sexton
du blev bortvald jämt och ständigt,
bortvald varje match, lektion och fest.

Jag glömmer aldrig skammen,
jag följde också normen
jag ville också verka vara bäst.

Kristoffer du blev vuxen,
men då var du redan vilsen,
vilsen i en värld av hugg och slag.

Jag glömmer aldrig känslan,
jag mötte dig på plattan,
bland dem som gick förbi fanns också jag.

Gunilla du blev anställd,
men då var du redan tystad,
tyglad av din rädsla, skuld och skam.

Jag glömmer aldrig kraften
den dag du höjde rösten.
Jag stod där tyst när orden vällde fram.

Agnes

Det är så svårt
att tala om de gånger
en själv inte ingrep.

Att glänta på dörren till
skammen och skulden
och visa sig skör.

Lågstadiekompisen som blev mobbad
för sin övervikt och jag som
med klump i halsen skrattade med.

Klasskamraten som blev kallad hora
och jag var med när de spred ryktet om
att hon haft sex på mellanstadietoan.

Läraren som mobbade elever på gymnasiet
och jag fick veta att hon utsatte sin dotter,
men jag gjorde ingenting.

Den vuxna killkompisen som jag vet
blir nertryckt och ledsen av sin flickvän
och jag antyder, men vågar inte säga ifrån.

Sven

Aldrig vill jag stänga någon ute.
Alla ska få vara som de är.
Sidor och behov ska kunna jämkas
i en fri och öppen atmosfär.

Ingen ska bli avstängd eller utkörd.
Var och en har rätt att finnas kvar.
Alla ska få dela vår gemenskap,
enade i alla sina dar.

Men hur går det sen när drömmen spricker
för att verkligheten är för krass,
när den ene tränger ut den andre
och när samtalstonen blir för vass?

Tänk om jag som ville värna livet
blev till en som tillät hot och hån?
Tänk om jag som ville skydda alla
blev till en som inte sa ifrån?

Agnes

Tänk om jag som vill kämpa
inte längre orkar

tänk om jag som bryr mig
tappar energin för empatin

jag är så trött, så

ofantligt trött i kropp och sinne
på alla kamper varje dag

på en mänsklighet som upprepar misstag
och sticker huvudet i sanden

jag är så trött, så

skör känner jag mig
när jag ser på framtiden och räds
och undrar hur vi ska klara oss
vi som samhälle, vi som

stänger varandra ute
gång på gång, jag ser det hända
men vilken makt har jag?

jag är så trött, så

maktlös känner jag mig, när jag
vill tro på en framtid som
rymmer oss
men jag ser den inte
jag ser bara

att marginalerna blir mindre
möjligheten att kliva fel blir fler
och vägen tillbaka blir svårare

och jag vill känna livskraft och
orka ta kamperna men jag

jag är så trött, så

.

Sven

Maktlös
känner jag mig
när trötthet och svaghet
får mig att svika mitt liv.

Hudlös
känner jag mig
när rädslan att drabbas
får mig att svika mig själv.

Hjärtlös
känner jag mig
när risken att lämnas
får mig att svika min vän.

Modlös
känner jag mig
när bristen på tillit
får mig att svika min värld.

Agnès

Jag har svårt att tro.
Att våga hoppas och ha tillit.
Jag räknar lätt ut värstascenarion.
Inte oroligt lagd, men alltför cynisk.
Mer rädsla än lust
inför hur vårt samhälle utvecklas.

Jag ser vår världs osäkra framtid
och jag hör hur politiken hårdnar.
Jag önskar så att vindarna ska vända,
men min tilltro till mänskligheten skevar
och min skepticism bara växer.

Ändå fortsätter jag kämpa på alla sätt jag kan
för att göra världen åtminstone lite bättre.
Hur kommer det sig att jag gör det,
utan att våga tro att en enskild kan göra skillnad?

Kanske för att ha gjort det jag kan och vägrat ge upp.
Kanske för att alternativet gör alltför ont.
Kanske för att jag som inte kan tro, ändå kan handla.

Jag är rädd, stundtals skräckslagen,
för den försämring jag ser i livsvillkor.

Men jag kan inte leva med något annat än
att göra allt jag kan - för människa och värld.

Sven

Svårt att tro på framtiden, visst är det?

Svårt att tro på rättvisa och fred,
tro att människorna kan förändras –
kan bygga upp och sluta bryta ned.

Lätt att tro på de som stänger ute,
och tappa kraft av det som drar isär,
tänka att vi närmar oss slutet
och undra hur vi hamnade här.

Dagar när jag inte orkar hoppas,
nätter när jag inte vågar tro,
full respekt för den som tappar kraften,
den som låter frågorna bero.

Undrar hur jag hittar kraften åter,
undrar var jag får mitt hopp ifrån?
Kanske hittar kraften när jag gråter,
lever med en tår i ögonvrån.

Stor respekt för hen som knappt kan hoppas
och för hen som inte orkar tro.
Stor respekt för hen som ändå kämpar
oavsett på vad det kan bero.

Agnes

Det är lätt att tappa modet och
känna sig maktlös inför stora strukturer.
Svårt att känna hopp inför framtiden
när så mycket hemskt händer.

Ändå finns det någonting
som fortfarande brinner inuti.
En röst som kräver att bli hörd;
ett skrik som inte låter sig tystas.

Ibland bara försiktigt viskat
som en förhoppning som knappt får sin plats.
Andra gånger som ett hårt stamp i marken,
en vägran att ge upp i denna strid.

Det finns något för viktigt här
för att inte kämpa för.
Kampen i att låta alla människor få
finnas, vara, rymmas och få plats.

Alla bär vi på olika rädslor för att
inte bli bjudna på kalaset.
Alla kämpar vi med vår plats i tillvaron -
på samma spelplan men med olika regler.

Det finns så jävla mycket kvar att göra.
Känns ofta som att inget gör skillnad.
Men jag tror ändå på det stora i det lilla.
Att var och en kan vara en positiv kraft.

För jag minns de där avgörande gångerna:
När någon såg till att jag blev inbjuden.

När någon satte ner foten och öppnade dörren.

När någon vidgade världen en aning.

Sven

Är jag inte
varken önskad
eller bjuden,
blir det svårt att
orka göra
det jag vill.

Det är bara
när jag litar
på en annan
som mitt livsmod
och min drivkraft
räcker till.

När jag inte
vågar hoppas
på en framtid,
har jag svårt att
orka göra
det jag kan.

Men när någon
öppnar upp och
ger en ingång,
kan jag kämpa
för att drömmen
ska bli sann.

Agnes

Det är lätt att ge upp
när förutsättningarna känns skrämmande svåra.

Men jag vill hitta mitt förhållningssätt
till livets all oförutsägbarhet.
Hitta en väg som känns genuin,
så att jag gör det jag kan för denna värld
med de dagar som jag får.

Det är lätt att känna sig vilsen
i samhället vi så tafatt delar.

Men jag vill tro att någonstans inuti
finns kärnan som avslöjar för oss
hur vi kan ta hand om varandra.
Jag lyssnar efter magkänslan och
tänker två varv på hur det blir för andra.

Det är lätt att tappa styrfart och kamplust
när inkluderandet känns svårt att lyckas med.

Men jag vill lyssna inåt mot min lust
och uppmärksamt se efter hur det
sänker eller lyfter dem omkring.
Jag vill försöka göra mina val på ett sätt
som är hållbart för mig, för andra och för vår värld.

Iven

Jag har lätt att tappa modet,
när jag ser min egen litenhet och andras.

Framtiden är svår att tro på,
när allt större avstånd gör det svårt att andas.

Men mitt i allt så vill jag ana
det som växer inifrån.
Jag ser det hos en vän som längtar,
som en tår i ögonvrån.

För att hålla modet uppe
vill jag hitta kärnan i mig själv och andra.
Det som öppnar mig för livet
det som ger oss chans att upptäcka varandra.

Och mitt i allt så kan jag känna
starkare än någonsin
att framtiden är alltid möjlig,
när vi ser och bjuder in.

Slutdikt: Agnes & Sven

Vi slutar inte skriva –
sista sidan är nedtecknad
men samtalet måste fortsätta,
en dialog har börjat.

Vi vill förändring –
även i de djupaste strukturer,
försöker hoppas på varma vindar
och tro på det gemensamma.

Vi lämnar över –
till dig som läsare,
som kanske har brottats med texten,
kanske vill föra samtalet vidare.